

Võru maakonna arengustrateegia 2035+

Arengupäev

Vastseliina piiskopilinnus

18.09.2018

Väärtuste töötoa kokkuvõte

1. **Millised on 5 asja Võru maakonnas, mis on Sinu jaoks väga tähtsad? Kirjutage need individuaalselt post-it paberile.**

- Järved-jõed
- Maalähedus
- Loodus
- Keel
- Sportimise võimalused

- Keel ja inimesed
- Loodus
- Sündmused
- Turvalisus
- Käe-jala juures

- Võro ja seto kiil/kultuur
- Om ruumi, õhku, vett, aigu
- Inimise tiidvä, et üleaidisit pääd avitama
- Kodupaik on tähtse
- UNESCO

- Pere elab siin
- Hea elukeskkond (loodus, ruumi om, aigu om)
- Eneseteostusvõimalused
- Juured on siin
- Eristuv kultuuriruum

- Kodu/pere
- Ruum/loodus
- Eneseteostus/töö
- Meelelahutus/kultuur
- Omapära/minu inimesed

- Inimesed -> pere, naabrid, sõbrad -> rahvamaja, peod Rõuges
- Mets maja taga
- Järv, kus igal hommikul ujumas käia
- Ligimesearmastus. Mul on tunne, et mind ei jäeta hätta
- Söök -> otse põllult, aiast, metsast

- Loodussõbraliku eluviisi võimalus
- Ägedad inimesed

- Põnev kultuurikiht ja rikas keel
- Palju ruumi ja rahu
- Positiivne kiiks
- Kaunis loodus
- Lahked/soojad inimesed
- Tegusad inimesed
- Maaelu-talud
- Võru keel/uma kiil
- Pere
- Tervis
- Töö
- Kogukond/sõbrad
- Loodus, hea elukeskkond
- Sõprade, lähikondsete ja heade tuttavate lähedus
- Mitmekesine ja puhas loodus
- Kultuuriruum
- Sarnane maailmavaade
- Ilus looduskeskkond (sh maastikuliselt ilus)
- Siin on minu lapsepõlvemälestused (juured)
- Siin on võimalik olla omaette ja samas ka tunnetada kuuluvus
- Siin on palju teostusvõimalusi (kuigi rahast jääb puudu, et kõiki ellu viia)
- See on paljude linlaste silmis hinnatud paik (kuigi paljud siia elama asuda rahaliste, töökohtade tõttu tulla ei saa)
- Inimesed
- Kogukond
- Kultuur
- Haridus
- Ettevõtlus
- Inimesed
- Teed (infra)
- Kool
- Lasteaed
- Keskkond (loodus)
- Piisava tasuga töö
- Loodus
- Turvalisus
- Elukoht
- Sõbrad
- Seto kultuuriruum
- Omad inimesed

- Mälestused
  - Loodus
  - Kodukoht
-
- Loodus
  - Elukeskkond
  - Inimesed
  - Elutempo
  - Väärtushinnangud
-
- Keel
  - Kultuur
  - Loodus
  - inimesed
  - Võimalused ehk väljakutsed
-
- Omad inimesed
  - Lapsepõlv/mälestused
  - Oma keel
  - Loodus
  - Traditsioonid
-
- Looduskeskkond
  - Minu kodu on siin
  - Töökoht
  - inimesed
-
- Loodus/maastik
  - Vaikus/aeg; müra puudumine
  - Mets/ metsikus
  - Keel ja meelelaad
  - Puhtus – vesi, õhk, loodus
-
- Keel
  - Loodus
  - Elukeskkond
  - Inimesed
  - Kultuur, pärimus, rahvarõivad, lood, ajalugu
-
- Inimesed
  - Tingimused töötamiseks
  - Taristu, sh internet, teed
  - Lõuna-Eesti haigla
  - Suitsusaun
-
- Kodu ja lähedased
  - Puhas loodus (ilus)
  - Rahulikum elutempo (vs suurlinnad)

- Hooliv kogukond (mitteanonüümne)
- Turvaline elukeskkond
- Looduslähedane eluviis

- Puhas elukeskkond
- Eripärad – 2 kultuuri
- Säilinud/puhas looduskeskkond
- Privaatsus
- Inimesed – isiksus, mitte mass - > ei kao massi sisse ära

- Paigatunnetus
- Inimene
- Loodus
- Enesearendamise võimalus
- Lapsesõbralik – lapsevanema elu toetav elukeskkond

- Minu juured on siin
- Ruumi ja õhku elamiseks
- Saan teha asju, mis meeldib, mitte mida pean
- inimesed

- Koostöö/ühistegemine
- Hea elukeskkond, taristu, internet
- Hoitud inimesed
- Ettevõtlus/ ettevõtjad
- Tugevad kogukonnad

2. Leia endale 1 paariline ning tutvustage mõtteid teineteisele. Valige paari peale välja 5 väärtust, mida maakond võiks ühiselt jagada.

- Hoitud inimesed
- Tugevad/kaasatud kogukonnad; positiivne kiiks
- Hea elukeskkond (loodus, taristu, internet); majanduslik, rahu
- Ettevõtlikkus ja ettevõtted
- Pärimuskultuur & multikultuursus, põnev kultuur/keel

- Pere ja inimesed
- Elukeskkond (loodus, ruumi on ja aigu om, kõik on ajalises mõttes lähedal, turvalisus)
- Kultuuriruum ja eripära
- Eneseteostus
- Juured

- Inimesed
- Looduse ja inimese kooslus
- Avarus
- Inimlikkus (aigu om)

- Inimesed

- Loodus (keskkond)
  - Kogukonna teenused (kool, lasteaed, meditsiin, avalik kord)
-
- Loodus
  - Elukoht
  - Inimesed
  - Turvalisus
  - Mitmekesine
-
- Mitu põlist keelt
  - Piirkonnale omane loodus
  - Kogukondlikud suhted
  - UNESCO
  - Sportimise võimalus
-
- Erinäoline kultuuripärand (võro, seto jne)
  - Piiriäärne asukoht, elukeskkond ja loodusvarad
  - Ühtekuuluvustunne, identiteet
  - Om augu, ruumi ja vabadust
  - Kohalikud lood ja legendid
-
- Nii looduse kui ka maastikulises mõttes väärtuslik piirkond
  - Lapsepõlve mälestused + praegune kodupaik
  - Tugev kogukonnatunnetus loob turvatunde
  - Saab elada sisukalt (aktiivselt), seda aga toetab/tasakaalustab rahulik elukeskkond
  - On avarust ja ruumi
-
- Vaikus ja aeg
  - Metsik maastik
  - Keel
  - Meelelaad
  - Inimesed
-
- Inimene
  - Elukeskkond, mis arvestab pereväärtustega
  - Looduskeskkond = mõtsik
  - Väljakutsete olemasolu
  - Eripära – keeled, kombestikud
-
- Omad inimesed
  - Kodukoht
  - Loodus (ruum)
  - Kultuuriruum
  - Eneseteostus
-
- Loodus
  - Inimesed
  - Elukeskkond/elukoht

- Kultuurilugu, pärimus
- Loodus – mitmekesine, puhas
- Kultuuriruum (sh keel, juured, traditsioonid, rahvariided, kogum kõigest/ väikestest asjadest)
- Inimesed – sõprade, lähikondlaste lähedus; lahked, tegusad inimesed
- Maaelu (osa kultuuriruumist)
- Loodussõbraliku eluviisi ja majandamise võimalus
- Ägedad inimesed, haritud ja huvitava eluvaatega
- Põnev kultuurikiht ja rikas keel
- Toetav kogukond, palju ruumi ja rahu
- Positiivne kiiks ja omapära

3. Leidke teine paar ning tutvustage neile eelnevalt väljavalitud 5 väärtust. Valige neliku kohta välja 4 ühist väärtust, mida maakond võiks jagada ning pange need prioriteetsuse järjekorda

- 1) Inimesed – õlatunne, kogukond, turvalisus
  - 2) Puhas loodus – kooskõlas inimesega, elukorraldusega
  - 3) Avarus ja ruum – füüsiline, vaimne
  - 4) Sportimise võimalused
- 1) Ägedad ja hoitud, terved, haritud ja huvitava eluvaatega inimesed
  - 2) Säästva majandamise võimalikkus, loodussõbralik eluviis
  - 3) Positiivne kiiks ja omapära (sh põnev kultuur ja rikas keel)
  - 4) Palju ruumi ja rahu
- 1) Omad inimesed
  - 2) Puhas loodus (inspiratsiooni, vaimujõu, tootmise ressursid)
  - 3) Kultuuriruum
  - 4) Kodukoht
- 1) Loodus
  - 2) Inimesed
  - 3) Kultuuriruum
    - ➔ Sümbioos
- 1) Inemise ja kogukondliku suhte
  - 2) Põlised keeled, kombed/ UNESCO
  - 3) Piirkonnale omane mõtsik loodus
  - 4) Sportimise võimalused
- 1) Loodus ja elukeskkond, asukoht
  - 2) Rikkalik ja omanäoline kultuuripärand
  - 3) Kogukonnatunne, loovus ja leidlikkus
  - 4) Turvalisus (o maigu, ruumi ja vabadust)
- 1) Pere ja inimesed

- 2) Loodus
- 3) Elukeskkond (avalikud teenused kättesaadavad, tuvaline, ruumi on)
- 4) Eneseteostus

4. Moodustage 8-liikmelised laudkonnad (kaks nelikut), leppige laudkonna peale kokku 3 maakonna väärtust ning kirjeldage neid 2 sõnaga

I

1. Leidlik inimene (kogukonnatunne)
2. Kultuuripärand ja elukeskkond
3. Loodus (kõikevõimaldav)

II

1. Omad inimesed
2. Keeled ja kombed
3. Rikas loodus

III Võru maakond kestab!

1. Inimesed
  - Õlatunne
  - Hoolivus
2. Loodus
  - Mitmekesine
  - Elukorraldus
3. Ruum
  - Kultuur
  - Avarus

IV

1. Minu inimesed (iseendast ja maailmast huvituvad)
2. Puhas loodus (säästev eluviis ja majandamine)
3. Rikas kultuuriruum (Ummamuudu ja Aigu Om; Positiivne kiiks ja palju ruumi ja rahu)